

Handläggare
Carite Ericson
Telefon: 08-508 21 304**Till**
Älvsjö stadsdelsnämnd
2017-03-30

Tillsyn av försäljning av folköl och tobak i Älvsjö

- redovisning 2016 samt tillsynsplan för 2017

Förvaltningens förslag till beslut

- Stadsdelsnämnden godkänner redovisning av tillsyn 2016 samt tillsynsplan 2017.

Anne-Marie Tingeborn
StadsdelsdirektörGöran Sjödin
Verksamhetsområdeschef

Sammanfattning

Stadsdelsnämnden är ansvarig för tillsyn av försäljning av folköl och tobak inom sitt geografiska ansvarsområde. Som ett led i detta arbete genomförs kontrollköp för att säkerställa att legitimation efterfrågas vid försäljning till ungdomar.

Inom stadsdelen finns idag 14 försäljningsställen, varav sex säljer både folköl och tobak och åtta enbart tobak. Samtliga butiker uppfyller de krav som ställs för försäljning och inga anmärkningar har gjorts. I samband med tillsynsbesöken har butiksägarna fått ett informationsblad om den nya tobakslagen.

Kontrollköp har genomförts på samtliga försäljningsställen. Alla, utom en butik som säljer folköl, begärde legitimation enligt regelverket. Ett förnyat besök gjordes i denna butik som då fick godkänt.

Tillsynsbesök och kontrollköp kommer att göras hos samtliga försäljningsställen under 2017 och redovisas till nämnden i mars 2018.

Bakgrund

Stadsdelsnämnden är ansvarig för tillsyn av försäljning av folköl och tobak inom sitt geografiska ansvarsområde. Som ett led i detta arbete genomförs kontrollköp för att säkerställa att legitimation efterfrågas vid försäljning till ungdomar.

Socialnämnden svarar för samordning, information, utbildning för handlare, konsultativt stöd samt bransch- och myndighetssamverkan. Socialnämnden har även ansvar för att följa upp stadsdelsnämndernas tillsynsplaner och svarar för registrering av försäljningsställen samt uttag av tillsynsavgifterna. Staden använder OL2 som IT-stöd för sin registrering och tillsyn. Det är socialförvaltningens tillsynsenhet som utser och utbildar ungdomar för uppdraget att genomföra kontrollköp på försäljningsställena.

Den folkölsförsäljning som sker på restauranger, som även har vin- och spriträttigheter, omfattas inte av nämndens tillsynsansvar.

Näringsidkare är skyldiga att anmäla tobaks- och folkölsförsäljning till kommunen. De är även skyldiga att bedriva egenkontroll över verksamheten och för detta upprätta ett särskilt egentillsynsprogram.

Förvaltningen delar ut en pärm med informationsmaterial om gällande regler vid första tillsynsbesöket.

Försäljning av folköl

Av 3 kap 8 § alkohollagen (AL) framgår att det för försäljning av folköl gäller en åldersgräns på 18 år. Alkohollagen är en social skyddslagstiftning där åldersgränssättningen utgör en av grunderna. Om försäljning sker till minderårig finns det möjlighet till straffrättsliga påföljder (olovlig dryckeshantering) i form av böter eller fängelse i högst sex månader. Enligt alkohollagen är det den som lämnar ut folkölen som ska förvissa sig om mottagarens ålder. Folköl får inte heller lämnas ut till en person som är märkbart påverkad av alkohol eller annat berusningsmedel. Enligt 8 kap 1 § AL är det kommunen och polismyndigheten som utövar tillsyn över servering av detaljhandel med folköl.

Försäljning av tobak

En ny tobakslag gäller från 22 maj 2016. Enligt denna gäller liksom tidigare, en åldersgräns på 18 år för att få köpa tobaksvara i Sverige. Försäljning av tobaksvara sker under straffansvar och det finns flera regleringar kring försäljningen. På varje försäljningsställe ska det bland annat finnas en tydlig och klart synbar skylt med information

om förbudet att sälja eller lämna ut tobaksvaror till den som inte fyllt 18 år.

De viktigaste ändringarna i den nya tobakslagen gäller text och annat som rör själva tobakspaketen och den som säljer varorna behöver känna till de nya reglerna.

Tillsyn

Varje näringsidkare med stadigvarande försäljning av tobak och/eller folköl ska få minst ett tillsynsbesök per år.

Försäljningsställen som ligger i närheten av skolor och där problem funnits med försäljning till minderåriga bör få fler tillsynsbesök per år. Vid ägarbyte görs förnyat besök.

Tillsynen omfattar bland annat följande.

- Egentillsynsprogram ska finnas upprättade
- Information om gällande regler i alkohol- och tobakslagstiftning ska finnas uppsatt väl synlig för kunderna
- Vid försäljning av folköl ska utbudet av matvaror överensstämma med stadens norm för matvarusortiment
- Cigarettpaket ska ha hälsovarning och får inte likna livsmedel eller kosmetiska produkter
- Det måste vara minst 20 cigaretter i ett paket

Vid misstanke om att gällande bestämmelser inte följs utreds detta och i de fall överträdelse kan konstateras görs en anmälan och vid behov en polisanmälan. Kommunen har möjlighet att meddela försäljningsförbud upp till sex månader för försäljningsställen som säljer tobaksvaror. Tillsynen dokumenteras skriftligt i en tillsynsrapport som finns tillgänglig på förvaltningskontoret.

Kontrollköp

Kontrollköp genomförs som ett led i tillsynsarbetet för att säkerställa att försäljningsstället efterfrågar legitimation vid försäljning till ungdomar. Kontrollköp ska genomföras i samtliga butiker som säljer folköl eller tobak och genomförs av ungdomar fyllda 18 år under ledning av en tjänsteman från stadsdelsförvaltningen. Det är socialförvaltningens tillsynsenhet som utser och utbildar ungdomar för uppdraget.

Ärendet

Stadsdelsförvaltningen redovisar årligen resultatet av den tillsyn som genomförts under året och presenterar samtidigt en ny plan för det kommande året. Ansvar för tillsynen har tidigare legat på HR och extern service där tillsynen har utförts av samhällsvägledare på medborgarkontoret tillsammans med vaktmästare. Från och med 1 december 2016 överförs detta uppdrag till preventionssamordnare på enheten för barn och familj.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom avdelningen för HR och extern service vad gäller tillsynen för 2016. Preventionssamordnaren på enheten för barn och familj har upprättat tillsynsplanen för 2017. Båda delar redovisas i samma ärende. Ärendet behandlas i förvaltningsgruppen 23 mars 2017.

Resultat av genomförd tillsyn 2016

Inom stadsdelen finns 14 försäljningsställen där i dagsläget sex stycken säljer både folköl och tobak och åtta enbart tobak. Totalt har 17 tillsynsbesök genomförts under året. Tre butiker har bytt ägare och i samband med det fått nya tillsynsbesök. Det gäller Monas Livs, Pressbyrån på Älvsjö torg samt Lisebergs kiosk. Den nya ägaren till Lisebergs kiosk har upphört med försäljning av folköl. Samtliga butiker uppfyller de krav som ställs för försäljning och inga anmärkningar har gjorts. I samband med tillsynsbesöken har butiksägarna fått ett informationsblad om den nya tobakslagen. Kontrollköp har genomförts på samtliga försäljningsställen. Alla utom en butik som säljer folköl begärde legitimation enligt regelverket. Ett förnyat besök gjordes i denna butik som då fick godkänt.

Tillsynsplan 2017

Förvaltningen har upprättat en tillsynsplan för alkohol och tobak för 2017. Enligt denna kommer tillsynsbesök att göras hos samtliga försäljningsställen under våren. I anslutning till genomförda besök läggs resultatet in i dataprogrammet OL2 och butiksinnehavaren får återkoppling med en upprättad tillsynsrapport. Under sommaren/hösten genomförs kontrollköp på samtliga ställen. Genomförd tillsyn av försäljningsställen redovisas till nämnden i mars 2018.

Bilagor

- Lista över försäljningsställen